

Οι πολύτιμες εκδόσεις της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Τρία καλαίσθητα τομίδια, για τον Γιώργο Ιωάννου, τον Τ.Κ. Παπατσώνη και τον Διονύσιο Σολωμό, ως συνέχεια του κύκλου εκδηλώσεων «Λόγος», δίνουν το εξαιρετικό στίγμα των νέων εκδόσεων της Εθνικής μας Βιβλιοθήκης, πάντα με τη φροντίδα του εφόρου της Σταύρου Ζουμπουλάκη.

Από τη βιβλιοθήκη του «Ναυτίλου» του Κάππεν-Νέμο στον Ιούλιο Βερν έως την ατέρμονη, παραδείσια βιβλιοθήκη του Μπόρχες, ο ιερός χώρος των βιβλίων πρωταγωνιστεί στα όνειρα συγγραφέων και αναγνωστών. Ενίοτε, μάλιστα, συνιστά και έναν τόπο δράσεων, συζητήσεων και διάνοιξης διαφορετικών δρόμων, ειδικά όσον αφορά τις σημαντικές βιβλιοθήκες των μεγάλων αστικών κέντρων ή των χωρών –και όχι μόνο–, οι οποίες αναλαμβάνουν καίριο, παρεμβατικό ρόλο. Το ευχάριστο είναι ότι ούτε η δική μας Εθνική Βιβλιοθήκη συνιστά εξαίρεση πλέον, καθώς στον νέο της χώρο, στο Κέντρο Πολιτισμού Σταύρος Νιάρχος, έχει τη δυνατότητα να ανοίγεται σε νέες δράσεις: εκθέσεις, ημερίδες αλλά και εκδόσεις, οι οποίες είδαν πρόσφατα το φως, πάντα με τη φροντίδα ενός εξέχοντος ανθρώπου των γραμμάτων, όπως είναι ο πρόεδρος του εφορευτικού συμβουλίου της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ), Σταύρος Ζουμπουλάκης. Η ευχάριστη έκπληξη είναι ότι από τις εκδόσεις της ΕΒΕ έχουν κυκλοφορήσει ήδη τρία καλαίσθητα τομίδια, για το έργο του Γιώργου Ιωάννου, του Διονύσιου Σολωμού και του Τ.Κ. Παπατσώνη αντίστοιχα, με λευκά, απερίττα εξώφυλλα.

Η σημασία στη λεπτομέρεια, πάντως, αναφορικά με τις εκδόσεις που εμπνέονται από τον κύκλο των εκδηλώσεων «Λόγος» φαίνεται να παίζει κρίσιμο ρόλο και «συνιστά αναμφίβολα πρόταση, δείχνοντας σεβασμό στο βιβλίο», όπως τονίζει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης μιλώντας στη LiFO. «Έχουμε ολοκληρώσει ήδη οκτώ ενότητες εκδηλώσεων με διαφορετικές θεματικές, η καθεμία από τις οποίες αναφέρεται σε τρία έως τέσσερα κατά μέσο όρο τραπέζια, αν και η πρώτη είχε πολύ περισσότερα. Κάποιες από τις ομιλίες αυτές αποφασίσαμε να βγουν σε βιβλίο στη σειρά «Λόγος». Θα ακολουθήσουν κι άλλες, όμως, δεδομένης της κατάστασης, αναγκαστήκαμε να ανακόψουμε το εκδοτικό μας πρόγραμμα. Σημαντικό είναι ότι οι εκδόσεις εκτείνονται πέραν της ενότητας του «Λόγου», καθώς πολύ σύντομα θα κυκλοφορήσουν οι «Επιθεωρήσεις» του Ροΐδη σε επι-

μέλεια Λάμπρου Βαρελά και Σωτήρη Τσέλικα, και μάλιστα για πρώτη φορά όλες μαζί, και οι δώδεκα». Ας μην ξεχνάμε ότι ο Εμμανουήλ Ροΐδης υπήρξε ο πρώτος έφορος της Εθνικής μας Βιβλιοθήκης, ο οποίος άφησε σημαντικό οργανωτικό έργο, εμπλουτίζοντάς τη με 100.000 νέους τίτλους και 1.500 χειρόγραφα. «Ήταν σημαντικό για εμάς αυτές οι εκδηλώσεις του κύκλου «Λόγος» να μη μείνουν στον αέρα αλλά να αφήσουν κάτι καλό και να πάρουν τη μορφή ενός βιβλίου» υπογραμμίζει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης, συμβάλλοντας έτσι τα μάλα στην επιστημονική έρευνα.

Ειδικά το πρώτο τομίδιο, αφιερωμένο στο κριτικό και δοκιμιακό έργο του Τ.Κ. Παπατσώνη, τυγχάνει ιδιαίτερης ερευνητικής αξίας, καθώς σπανίζουν οι εμπειριστατωμένες και ολοκληρωμένες φιλολογικές μελέτες γύρω από το κριτικό και δοκιμιακό του έργο. Γνωστός ως ποιητής, ο Τάκης Παπατσώνης υπήρξε ταυτόχρονα και αξιόλογος κριτικός, δοκιμιογράφος και μεταφραστής. Τη «Γαλλική ποίηση στο δοκιμιακό έργο του Τάκη Παπατσώνη» εξετάζει το κείμενο του Γιάννη Δημητρακάκη, λαμβάνοντας υπόψη μια σειρά άρθρων που δημοσίευσε ο κορυφαίος διανοητής το δεύτερο εξάμηνο του 1947 στη «Νέα Εστία». Για την ακρίβεια, ιδιαίτερη έμφαση δίνει όχι τόσο στον υπερτονισμένο απ' όλους ρομαντισμό του Παπατσώνη αλλά στον εξωλογικό, υπερλογικό και μεταφυσικό παράγοντα της ποιήσής του, με ιδιαίτερη έμφαση στη στενή του σχέση με τους Μποντλέρ, Ρεμπό και Βερλέν, τους οποίους εξελάμβανε ως θρησκευτικούς ποιητές *par excellence*, ενώ ο Βασίλης Μακρυδημάς στο κείμενο του με τίτλο «Ο Καβάφης του Τ.Κ. Παπατσώνη» αποκαλύπτει την υφολογική, γλωσσική, και όχι μόνο, συγγένεια του τελευταίου με τον Αλεξανδρινό ποιητή, αφού, μέσω αυτού, ο Παπατσώνης θεωρούσε ότι διαφυλάσσεται το χριστιανικό αίτημα σε μια εποχή μεγάλων κλυδωνισμών και αντιθέσεων. «Τάκης Παπατσώνης και Έντγκαρ Άλαν Πόε» είναι ο τίτλος του άρθρου του Βασίλη Λέτσιου, το οποίο ανιχνεύει την καταλυτική εμφάνιση και επίδραση του Πόε στο έργο του Παπατσώνη μέσα από μια

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΝΑ
ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ

σειρά παραπομπών, αναφορών και μεταφρασμάτων, όπως το πανέμορφο «Ουλαλούμη».

Προσωπικά, ιδιαίτερη αίσθηση μου έκανε το τομίδιο για τον Διονύσιο Σολωμό με τον τίτλο *Η Κόλαση και ο Παράδεισος στο έργο του Διονύσιου Σολωμού* και το όμορφο, διεξοδικό κείμενο του Μιχαήλ Πασχάλη «Από το Καθαρτήριο στην Κόλαση», το οποίο εστιάζει στις δαντικές επιδράσεις του εθνικού μας ποιητή, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις θρησκευτικές υποδηλώσεις, που είναι ιδιαίτερα εμφανείς στα νεανικά ιταλικά του ποιήματα. Όπως ο Δάντης συμβολοποιεί την Ελευθερία με τις μορφές του Βιργιλίου και του Ρωμαίου Κάτωνα, αντίστοιχα ο Σολωμός ανάγει σε αυτούς τους δύο τον περί ελευθερίας λόγο, καλώντας τη νεκρή ποίηση να αναγεννηθεί, όπως άλλωστε υπαγορεύει και ο στίχος για «το ζαφειρένιο, ανέφελο, γελαστό φως της αυγής που έχει διαδεχτεί τον νεκρό αέρα της Κόλασης» στην είσοδο του Καθαρτηρίου. Συμφωνώντας ως έναν βαθμό με αυτήν τη θρησκευτική ανάγνωση της ποίησης του Σολωμού, ο Δημήτρης Πολυχρονάκης, στο «Τριαντάφυλλα 'ναι θεϊκά στην Κόλαση πεομένα» –όπως είναι ο τίτλος του κειμένου του για τις όψεις του Παραδείσου και της Κόλασης στο έργο του Σολωμού–, επιμένει ότι στόχος του μετριοπαθούς Σολωμού δεν ήταν τόσο να ανιχνεύσει το ριζοσπαστικό κλέος της Επανάστασης αλλά να «διασώσει το κύρος της χριστιανικής θρησκείας και να τη συμφιλιώσει με τα επαναστατικά οράματα και τα φιλελεύθερα αιτήματα της εποχής».

Άκρωξ πρωτότυπη και η έκδοση για τον Γιώργο Ιωάννου. Η Σοφία Ιακωβίδου καταθέτει τον δικό της «Οδηγό πλοήγησης στο έργο του Γ. Ιωάννου», δίνοντας έμφαση στις συμφιλιοτικού τύπου καινοτομίες του, π.χ. στο «υβριδικό αυτο-κίνητο», όπως αποκαλεί το πεζογράφημα, που «άνοιξε έναν άλλο δρόμο ανάμεσα στο διήγημα, το δοκίμιο και το χρονογράφημα» και «με όχημα το νέο αυτό είδος οδήγησε τόσο δικές του ανάγκες, όπως αυτή της εξομολόγησης –χωρίς όμως το ρίσκο της πλήρους έκθεσης–, όσο και ευρύτερες, όπως αυτές της λογοτεχνίας της εποχής του, σε νέες κατευθύνσεις». Στον Γιώργο Ιωάννου και στο περσιδικό «Ελεύθερη γενιά» εστιάζει με το ομώνυμο άρθρο του ο Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, ενώ ο Άρης Δρουκόπουλος μιλάει για την «Επίδραση του Γιώργου Ιωάννου σε νεότερους συγγραφείς». Το τομίδιο, επίσης, περιλαμβάνει το κείμενο του επιμελητή Σταύρου Ζουμπουλάκη με τον τίτλο «Περί κατηχητικών λόγος στοργικός και πάνυ ωφέλιμος», όπου γίνεται διεξοδικά λόγος για τα έργα και τις ημέρες του Γιώργου Ιωάννου στη Χριστιανική Κίνηση της Θεσσαλονίκης, όπως διαφαίνεται σε μια σειρά από κείμενα και όχι μόνο στο γνωστό πεζογράφημα «Ο Χριστός αρχηγός μας...», με τον ίδιο τον Ιωάννου «να του αρέσει να πειράζει εκεί όπου συμπαθεί», όπως υποστηρίζει ο επιμελητής της σειράς κ. Ζουμπουλάκης, ο οποίος υπογράφει και το σχόλιο στον «Μπάτη», που κλείνει τη συλλογή. Ενδεχομένως η μνεία στον Γιώργο Ιωάννου να φαντάζει σήμερα πιο επιτακτική από ποτέ, καθώς επιδίωκε, όσο λίγοι, το φανέρωμα της ψυχής, γράφοντας χαρακτηριστικά στην *Καταπακτή* – ένα απόσπασμα που μας θύμιζε στο άρθρο της η Σοφία Ιακωβίδου: «Βαρέθηκα πιο να μιλάω μόνο με το πάνω μέρος μου, με τη λαδιά της ψυχής μου. Θέλω να ανακατώσω πια το καζάνι, να βγάλω στο φως τα κατακάθια, ακόμα και τις κοτρόνες. Θα σκαλίζω πια με την κουτάλα μου στον πάτο του καζανιού μου και ό,τι βγάλω. Όποιοι θέλουνε λαδιά, αστραφτερά και επιπόλαια ροφήματα, να πάνε σε άλλο μάγερα το καζάνι».

Γιώργος Ιωάννου (1927-1985)

Επιμέλεια: Σταύρος Ζουμπουλάκης
Σελίδες: 90

Τ.Κ. Παπατσώνης – Το κριτικό και δοκιμιακό έργο του

Επιμέλεια: Σταύρος Ζουμπουλάκης
Σελίδες: 105

Η Κόλαση και ο Παράδεισος στο έργο του Διονύσιου Σολωμού

Επιμέλεια: Σταύρος Ζουμπουλάκης
Σελίδες: 64

Εκδόσεις Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος